

JĘDRZEJÓW

750 LAT MIASTA

ZBIÓR STUDIÓW POD REDAKCJĄ
KRZYSZTOFA ŚLUSARKA

Recenzent
dr hab. Grzegorz Zamojski, prof. PRz (Politechnika Rzeszowska)

Redakcja i korekta
Jadwiga Marcinek

Publikacja dofinansowana przez Gminę Jędrzejów

© Copyright by Gmina Jędrzejów
© Copyright by Autor

ISBN: 978-83-67497-34-3

Projekt okładki i łamanie
Thinfont Michał Ślusarek

Na okładce
*Klasztor cystersów w Jędrzejowie, (w:) Atlas geograficzny ilustrowany
Królestwa Polskiego, red. J.M. Bazewicz, Warszawa [1907], s. 25*

Druk i oprawa
Poligrafia Salezjańska
ul. Michała Bałuckiego 8, 30-318 Kraków; tel. 12 266-40-00

Wydawca
Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”
z siedzibą w Instytucie Historii UJ
ul. Gołębia 13, 31-007 Kraków
www.iagellonica.com.pl
na zlecenie
Gminy Jędrzejów

KS. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
orcid.org/0000-0001-7174-2122

Zbiór kazań wygłoszonych w czasie uroczystości beatyfikacyjnych bł. Wincentego Kadłubka

W czasie Zielonych Świąt w 1765 odbyły się w Jędrzejowie uroczystości beatyfikacyjne bł. Wincentego Kadłubka. Po uroczystościach wydano zbiór wygłoszonych wówczas kazań. Zbiór ten znany jest nauce polskiej. Ks. prof. dr hab. Daniel Olszewski wykorzystał to źródło w artykule na temat kultu bł. Wincentego Kadłubka¹. Ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś wykorzystał źródło do omówienia całokształtu problematyki kultu bł. Wincentego Kadłubka jako tematu obecnego w kazaniach². Dwa kazania autorstwa kanoników koncjonatorów kapituły kieleckiej ks. Marcina Franciszka Jasińskiego i ks. Mikołaja Szymborskiego zostały omówione w odrębnym artykule³. Celem podjęcia tego tematu jest omówienie pozostałych kazań i ukazanie wartości całego druku beatyfikacyjnego.

ŹRÓDŁA

Odbyte uroczystości zaowocowały publikacją zbiorową⁴. Do przeprowadzonych badań wykorzystany został egzemplarz druku znajdujący się w Bibliotece Uniwer-

---

¹ D. Olszewski, *Kult bł. Wincentego Kadłubka w Jędrzejowie*, w: *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 151–178.

² K. Panuś, *Błogosławiony Wincenty Kadłubek w kaznodziejstwie polskim. Przegląd problematyki*, „Cistercium Mater Nostra” 2008, t. 2, s. 205–213.

³ A. Kwaśniewski, *Kazania wygłoszone przez kanoników kieleckich w czasie uroczystości beatyfikacyjnych bł. Wincentego Kadłubka*, [artykuł w druku].

⁴ *Chwała b. Wincentego Kadłubka niegdyś biskupa krakowskiego, a po tym zakonnika w klasztorze andrzejowskim cysterieńskiego w poczet błogosławionych policzonego z rzymskiej Ś. Apostolskiej Stolicy wyrokiem Klemensa XIII po całym świecie chrześcijańskim, a mianowicie w kościele andrzejowskim zakonu cysterieńskiego roku 1765 dnia 26, 7 i 8 maja potwierdzona. Wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicz S. T.D. kanonika zakonnego grobu Chrystusowego i konsyliarza; kościołów farnego wrocierskiego proboszcza, P. Maryi w rynku krakowskim kaznodzieje ordynariusza; pisarza apostolskiego zostawiona*. W Krakowie w Drukarni Akademickiej 1765, 4°, kk. 107. Por.: *Bibliografia Polska*, t. 21, red. K. Estreicher, Kraków 1906, s. 94–95.

syteckiej im. Giedroycia w Białymstoku. Skan tego druku udostępniany jest na stronie internetowej⁵. Druk ten, jak świadczy pieczęć na stronie tytułowej, był pierwotnie własnością Biblioteki Kapucynów w Krakowie. Z innych znanych egzemplarzy można wymienić kielecki przechowywany w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach o sygn. 3976 i egzemplarz Biblioteki Jagiellońskiej o sygn. St. Dr. 98889 I. Egzemplarz Biblioteki Jagiellońskiej dostępny jest w Internecie za pośrednictwem CBN Polona⁶. Egzemplarz badanego starodruku występuje w 25 bibliotekach polskich. Po wliczeniu dubletów oznaczonych w bibliotekach odrębnymi sygnaturami otrzymujemy łącznie liczbę 30 znanych egzemplarzy⁷.

Zbiór rozpoczyna się kartą tytułową, następnie zamieszczony został stemmat opata jędrzejowskiego (herb wraz z wierszem), obszerna dedykacja zaadresowana do opata, spis członków klasztoru jędrzejowskiego, sprawozdanie z uroczystości oraz kolejno wydrukowane kazania. Teksty kazań zajmują w publikacji większą część starodruku. Staropolskim redaktorem był członek zakonu bożogrobców ks. Jan Kanty Laskiewicz (zm. 1783). Należy przyjmować, że wszystkie niepodpisane teksty są jego autorstwa. Natomiast kazania jako przypisane do poszczególnych kaznodziejów zostały dołączone do publikacji, jednak redaktor nie potrafił sobie poradzić z problemem zaznaczenia tego na stronie tytułowej starodruku. Ułomność strony tytułowej powoduje, że autorzy poszczególnych kazań nie występują w literaturze jako autorzy hagiograficzni. W tym kontekście jedynie redaktor ks. J.K. Laskiewicz został odnotowany⁸.

⁵ <https://pbc.biaman.pl/dlibra/show-content/publication/edition/4458?id=4458>, dostęp 13 X 2021.

⁶ <https://polona.pl/item/chwala-b-wincentego-kadlubka-niegdys-biskupa-krakowskiego-a-potym-zakonnika-w,ODA1NzkyOTY/4/#info:metadata>, dostęp 13 X 2021.

⁷ Centralny Katalog Poloników XVII–XVIII w. notuje następujące biblioteki, w których występują egzemplarze tego starodruku: 1. Biblioteka PAN w Gdańsku: sygn. 1380/61. 2. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego: sygn. st. 483 I. 3. Biblioteka Śląska: sygn. 220897 I. 4. Biblioteka PAN w Kórniku: sygn. 114843. 5. Biblioteka Czartoryskich: sygn. 24881/III. 6. Biblioteka Muzeum Narodowego w Krakowie: sygn. NJ 47051 1388. 7. Biblioteka PAN w Krakowie: sygn. 1916 st. dr. 8. Biblioteka Jezuitów w Krakowie: sygn. XVIII.Qu.7158. 9. Biblioteka Norbertanek w Krakowie: sygn. 164. 10. Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego: sygn. 1018474. 11. Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego: sygn. XVIII.2372. 12. Biblioteka Seminarium Metropolitalnego w Lublinie: sygn. 18569 adl. 13. Biblioteka Opactwa w Mogile: sygn. Cist. I 15070-1. 14. Biblioteka Kapucynów w Warszawie: sygn. XVIII.P.1015. 15. Biblioteka Uniwersytetu Poznańskiego: sygn. 2454 I. 16. Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Poznaniu: sygn. 37 I. 17. Biblioteka Raczyńskich: sygn. II M.u.18. 18. Biblioteka Opactwa w Szczyczycu: sygn. J.IV.34. 19. Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika: sygn. Pol. 8 II 3026. 20. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego: sygn. 4.g.7.1.2. 21. Biblioteka Seminarium Metropolitalnego w Warszawie: sygn. 0.37.22 (74961), sygn. III.B.3014 (110561). 22. Biblioteka Ossolineum: sygn. XVIII-3380-III, sygn. XVIII-5414-III. 23. Biblioteka Uniwersytecka im. Giedroycia w Białymstoku: sygn. St.-39. 24. Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach: sygn. SD 3976. 25. Biblioteka Jagiellońska: sygn. 98889 I, sygn. 8151, sygn. 36530 I, sygn. 36704 I. Powyższe zestawienie z Biblioteki Narodowej przekazał dr Fryderyk Rozen. Autor składa podziękowanie.

⁸ A. Witkowska, J. Nastalska, *Staropolskie piśmiennictwo hagiograficzne*, cz. 1–2, Lublin 2007, s. 133 (cz. 1), s. 91 (cz. 2).

Przedmowa w formie dedykacji skierowana była do opata jędrzejowskiego Jana Wojciecha Ziemińskiego⁹. Opat Jan Wojciech Ziemiński w *Bibliografii polskiej* notowany jest jako duchowny, któremu dedykowano wiele książek¹⁰. Świadczy to o jego wewnętrznych przekonaniach wspierania piśmiennictwa i autorów. Po dedykacji zamieszczony został tekst zatytułowany *Krótkie zebranie życia i cudów*¹¹. To krótki życiorys bł. Wincentego Kadłubka oparty na pracy hagiografa ks. Szymona Starowolskiego *Vita et miracula Servi Dei Vincentii Kadlubconis* opublikowanej w 1642. Jest to trzystronicowe streszczenie obszernych informacji wypracowanych przez ks. Sz. Starowolskiego. Ks. J.K. Laskiewicz odwołuje się wprost do ustaleń ks. Sz. Starowolskiego. Ks. Daniel Olszewski wskazał w swoich badaniach, że dziełko ks. Laskiewicza stanowi kontynuację dorobku ks. Sz. Starowolskiego, dodaje bowiem opisy cudów i innych wydarzeń związanych z kultem, które nastąpiły po publikacji ks. Sz. Starowolskiego¹². *Krótkie zebranie życia i cudów* zawiera dość nieporadną kolekcję wydanych drukiem dokumentów związanych z beatyfikacją bł. Wincentego Kadłubka. Kolekcja ta jest wydrukowana nie w formie aneksu, ale w tym miejscu, gdzie chronologicznie przywoływane są te dokumenty do narracji kronikarskiej na temat beatyfikacji. Cennym źródłem historycznym jest katalog konwentu cystersów jędrzejowskich. Wykaz zbudowany jest z nazwisk członków konwentu. W wielu przypadkach obok funkcji zakonnych dodane zostały informacje na temat funkcji duszpasterskich pełnionych przez zakonników na terenie okolicznych, podjędrzejowskich parafii¹³.

Największą część starodruku zajmują kazania podane w kolejności chronologicznej według ustalonego planu przebiegu uroczystości: ks. Franciszka Ziębiń-

⁹ J.K. Laskiewicz, *Jaśnie wielmożnemu, najprzewielebniejszemu INci księdzu Janowi Wojciechowi Ziemińskiemu ś. teologii doktorowi, protonotariuszowi apostolskiemu, zakonu cysterskiego opatowi andrzejowskiemu, proboszczowi cierneńskiemu, J.K.Mci sekretarzowi ks. Jan Kanty Laskiewicz S.T.D. kanonik zakonny Grobu Chrystusowego ect. z ofiarą chwały błogosławionego Wincentego Kadłubka łask i darów boskich uszczęśliwienie zanos i wszelkiej pomyślności długoletniej życzy, w: Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona, k. I r–IV v.*

¹⁰ *Bibliografia polska Karola i Stanisława Estreicherów*, oprac. Z. Otczykowska, S. Siess-Krzyszowski, Kraków 2007, t. 35, s. 359.

¹¹ J.K. Laskiewicz, *Krótkie zebranie życia i cudów wielkiego sługi bożego Wincentego z Różyców Kadłubka biskupa krakowskiego zakonnika cysterskiego, tudzież wszelkich obrządków odprawionych w kościele andrzejowskim podczas trzeczdnioowego z uroczystością Zestania Ducha Najświętszego nabożeństwa, przy ogłoszeniu w poczet błogosławionych od najwyższego pasterza rzymskiego Klemensa XIII policzonego*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. D3 r–D4 r.

¹² D. Olszewski, *Kult bł. Wincentego Kadłubka*, s. 155–156.

¹³ *Catalogus religiosorum sacri ac exemti ordinis cisterciensis in monasterio Andreoviensi hoc tempore manentium*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. D3 r do D4 r.

skiego¹⁴, ks. Karola Marxena¹⁵, (kanoników kieleckich:) ks. Marcina Franciszka Jasińskiego oraz ks. Mikołaja Szymborskiego¹⁶, ks. Jana Kantego Laskiewicza¹⁷, ks. Andrzeja Dominika Lipiewicza¹⁸.

AUTORZY I CENZORZY

Identyfikacja autorów jest możliwa dzięki istniejącym badaniom opublikowanym w *Słowniku Polskich Teologów Katolickich* oraz artykułowi podanemu w ostatnim czasie do druku. Ks. Jan Kanty Laskiewicz (zm. 1783) to bożogrobiec, teolog ascetyczny, doktor teologii, wykładowca w studium zakonnym św. Jadwigi na Stradomiu, kaznodzieja kościoła Mariackiego w Krakowie¹⁹. Ks. Franciszek Zięmbiński był proboszczem kościoła parafialnego w Jędrzejowie i kanonikiem krakowskiej kapituły Wszystkich Świętych²⁰, ks. Karol Marxen – kanonistą i profesorem Akademii Krakowskiej²¹, ks. Andrzej Dominik Lipiewicz – promotorem

¹⁴ F. Ziębiński, *Kazanie przez W. IMCi Ks. Franciszka Zięmbińskiego obojga prawa doktora, Kolegiaty Wszystkich ŚŚ. W Krakowie Dziekana, Prześwietnego Konsystorza Krakowskiego generalnego pisarza, kościoła farnego jędrzejowskiego proboszcza na niedzielę święteczną miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. A1 r–F1 r.

¹⁵ K. Marxen, *Kazanie przez W. IMCi Księdza M. Karola Marxena obojga prawa profesora, Kolegiaty Wszystkich ŚŚ. W Krakowie Archidiakona, kościoła farnego w Grabiu proboszcza, J. K. M. Sekretarza w niedzielę święteczną miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. F1 v–H2 r.

¹⁶ M.F. Jasiński, *Kazanie przez JMCi ks. Marcina Franciszka Jasińskiego kanonika i kaznodzieję kolegiaty kieleckiej, proboszcza daleszyckiego, pisarza apostolskiego w poniedziałek święteczny miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. H2 v–L3 r; M. Szymborski, *Kazanie przez JMCi ks. Mikołaja Szymborskiego kanonika i kaznodzieję kieleckiego, kościoła farnego tumlińskiego proboszcza w poniedziałek święteczny w poniedziałek święteczny miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, L3 v–O2 r.

¹⁷ J.K. Laskiewicz, *Kazanie przez Księdza Jana Kantego Laskiewicza ś. teologii doktora, kanonika zakonnego grobu Chrystusa Pana, tegoż zakonu konsyliarza, proboszcza wrocierskiego, kościoła Panny Maryi archiprezbiterialnego w rynku krakowskim kaznodzieję ordynariusza, pisarza apostolskiego we wtorek święteczny miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. O2 r–T2 r.

¹⁸ A.D. Lipiewicz, *Kazanie przez W. JMCi Księdza M. Andrzeja Lipiewicza prawa obojga doktora i profesora kolegiaty WW. SS. W Krakowie kustosa, w kościele katedralnym krakowskim Świat[!] Sakwatora i Najświętszej Maryi Panny ordynariusz kaznodzieję na konkluzji tejże uroczystości miane*, w: *Chwała b. Wincentego Kadłubka [...], wiekom potomnym przez x. m. Jana Kanty Laskiewicza [...] zostawiona*, k. T2 r–X3 r.

¹⁹ B. Brzuszek, *Laskiewicz Jan Kanty*, w: *Słownik Polskich Teologów Katolickich* (dalej: SPTK), t. 2, red. H. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 495–496.

²⁰ J. Szczepaniak, *Duchowieństwo diecezji krakowskiej w XVIII wieku. Studium prozopograficzne*, Kraków 2010, s. 732. *Bibliografia polska Karola i Stanisława Estreicherów*, oprac. Z. Otczykowska, S. Siess-Krzyszowski, Kraków 2007, t. 35, s. 326. W. Kowalski, D. Olszewski, *Parafia Trójcy Świętej w Jędrzejowie na tle dekanatu. Zarys dziejów*, Kielce 2003, s. 222.

²¹ H. Wyczawski, *Marxen (Marksen) Karol*, SPTK, t. 3, red. H. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 71–72.

kanonizacji św. Jana Kantego i redaktorem zbioru kazań o św. Janie Kantym²². Kanonicy kieleccy ks. Marcin Franciszek Jasiński i ks. Mikołaj Szymborski to duchowni związani ze środowiskiem kapituły kieleckiej i z parafiami z terenu prepozytury kieleckiej²³.

W układzie badanego druku po tekście każdego z kazań wydrukowano kościelne aprobaty. Kazanie ks. F. Ziębińskiego otrzymało aprobatę 9 listopada 1765, którą wydał ks. Kazimierz Stęplowski, cenzor ksiąg w diecezji krakowskiej i profesor Akademii Krakowskiej²⁴. Kolejne autorstwa ks. K. Marxena otrzymało aprobatę 1 grudnia 1765 wydaną również przez ks. K. Stęplowskiego, który podpisał akt już jako wybrany rektor Akademii Krakowskiej²⁵. Kazanie ks. M.F. Jasińskiego zostało wydrukowane wraz z aprobatą kościelną wydaną przez ks. Krzysztofa Ćwiertniowskiego 21 lipca 1765 w Promniku. Ks. K. Ćwiertniowski wydał to oświadczenie jako teolog przynależący do komisji ustanowionej przez bp. Kajetana Sołtyka²⁶. Kazanie ks. M. Szymborskiego zostało na końcu opatrzone uwagą o imprimatur kościelnym wydanym przez rektora Akademii Krakowskiej ks. K. Stęplowskiego 18 grudnia 1765²⁷. Kazanie ks. J.K. Laskiewicza posiada dwie aprobaty: 23 września 1765 wydaną przez ks. Mateusza Buydeckiego jako prepozyta generalnego bożogrobców oraz diecezjalną 24 września 1765 wydaną przez ks. K. Stęplowskiego jako cenzora diecezji krakowskiej²⁸. Kazanie ks. A.D. Lipiewicza zostało opatrzone aprobatą ks. Wojciecha Biegaczewicza jako teologa dogmatyka i cenzora ksiąg diecezji krakowskiej (aprobata została wydrukowana bez informacji o dacie)²⁹.

Proces tworzenia dzieła i poddania go kontroli kościelnych cenzorów został zindywidualizowany – każdy autor troszczył się osobiście o otrzymanie aprobaty. Lista cenzorów obejmuje czterech teologów: ks. Kazimierza Stęplowskiego, ks. Wojciecha Biegaczewicza, ks. Mateusza Buydeckiego i ks. Krzysztofa Ćwiertniowskiego. Ostatnia aprobata została podpisana 18 grudnia 1765. Należy przyjmować, że druk nastąpił po tej dacie, czyli raczej w 1766.

Obok cenzora zakonnego mamy grupę trzech cenzorów diecezjalnych, którzy w czasach bp. K. Sołtyka tworzyli jego dworzanie i rekrutowani byli zwykle spośród profesorów Akademii Krakowskiej³⁰. Spośród trzech cenzorów diecezjalnych ks. K. Ćwiertniowski (Ćwierzniewski) był pijarem, pod koniec lat pięćdziesią-

²² B. Brzuszek, *Lipiewicz Andrzej Dominik*, SPTK, t. 2, red. H. Wyczawski, Warszawa 1983, s. 530–532. B. Przybyszewski, *Katalog kanoników Krakowskiej Kapituły Katedralnej w XVIII wieku*, Kraków 2009, s. 91–93.

²³ A. Kwaśniewski, *Kazania wygłoszone przez kanoników kieleckich w czasie uroczystości beatyfikacyjnych bł. Wincentego Kadłubka*, [artykuł w druku].

²⁴ F. Ziębiński, *Kazanie*, F1 r.

²⁵ K. Marxen, *Kazanie*, H2 r.

²⁶ M.F. Jasiński, *Kazanie*, L3 r.

²⁷ M. Szymborski, *Kazanie*, O2 r.

²⁸ J.K. Laskiewicz, *Kazanie*, T2 r.

²⁹ A.D. Lipiewicz, *Kazanie*, X2 v.

³⁰ P. Starzyk, *Dworzanie i współpracownicy biskupa Kajetana Ignacego Sołtyka w latach 1759–1788*, „Studia Muzealno-Historyczne” 2011, nr 3, s. 113.

tych i w latach sześćdziesiątych XVIII w. na dworze bp. K. Sołtyka pełnił funkcję teologa, spowiednika i kapelana³¹. Ks. K. Stęplowski i ks. W. Biegaczewicz byli wykładowcami Akademii Krakowskiej³².

PRZEBIEG UROCZYŚTOŚCI

Na podstawie relacji z uroczystości beatyfikacyjnych i katalogu cystersów możliwe jest odtworzenie przebiegu uroczystości, identyfikacja duchownych oraz wskazanie na ich rolę w przestrzeni organizacyjnej i sakralnej³³. Uroczystościom beatyfikacyjnym 25–28 maja 1765 przewodniczył sufragan krakowski bp Franciszek Podkański. 25 maja w sobotę przybyły do kościoła klasztornego w Jędrzejowie dwie pielgrzymki („kompanie”). Pielgrzymka z parafii w Oksie liczyła 250 osób, pielgrzymka z parafii w Czarnicy liczyła 500 osób. Proboszczem w parafii Oksa był o. Wincenty Michalczewski przynależący do konwentu cystersów jędrzejowskich. Wieczorem odbyły się nieszpory przed świętem Zesłania Ducha Świętego. Nieszporom przewodniczył bp F. Podkański, kazanie wygłosił wikariusz kościoła parafialnego Świętej Trójcy w Jędrzejowie ks. Paweł Czaputowicz. W dzień Zielonych Świątek w godzinach rannych oddano salwę z armat, następnie w godzinach dopołudniowych odbywały się w kościele klasztornym modlitwy z wystawieniem Najświętszego Sakramentu. Sumę odprawiał bp F. Potkański, kazanie wygłosił proboszcz jędrzejowski ks. Franciszek Ziębiński. Wieczorem na nieszpory przybyły dwie pielgrzymki: z Węgleszyna (350 osób) i ze Złotnik (300 osób). Z katalogu cystersów jędrzejowskich wiadomo, że proboszczem w Złotnikach był opat jędrzejowski o. Jan Wojciech Ziemnicki, obowiązki duszpasterskie jako wikariusz sprawował o. Gerard Rogali. Nieszpory odprawiał również biskup bp F. Potkański. Kazanie na nieszporach wygłosił profesor Akademii Krakowskiej ks. Karol Marxen.

W poniedziałek świąteczny sumę odprawiał opat jędrzejowski o. Jan Wojciech Ziemnicki, kazanie wygłosił kanonik kielecki ks. Marcin Franciszek Jasiński. W tym dniu przybyły pielgrzymki z Kozłowa (200 osób), z Małogoszcza (300 osób) i z Chęcín (500 osób prowadzonych przez miejscowych franciszkanów). Na nieszporach kazanie wygłosił kanonik kielecki ks. Mikołaj Szyborski. We wtorek świąteczny (28 maja) pod przewodnictwem proboszcza jędrzejowskiego ks. Franciszka Ziębińskiego przybyła pielgrzymka jędrzejowska licząca 700 osób. Sumę odprawiał bp F. Podkański, kazanie wygłosił kaznodzieja mariacki z Krakowa ks. J.K. Laskiewicz. W tym dniu nieszpory odprawiał również bp F. Podkański, a kazanie konkludujące wygłosił profesor

³¹ Tamże, s. 115–146.

³² B. Natoński, *Stęplowski (Stemplowski) Kazimierz Franciszek*, SPTK, t. 4, red. H. Wyczawski, Warszawa 1983, s. 208–210. W. Murawiec, *Biegaczewicz (Biegaczewski) Wojciech Jan Kanty*, SPTK, t. 1, red. H. Wyczawski, Warszawa 1982, s. 135–137. P. Starzyk, *Dworzanie i współpracownicy biskupa Kajetana Ignacego Sołtyka*, s. 134, 138.

³³ J.K. Laskiewicz, *Krótkie zebranie życia i cudów wielkiego sługi bożego Wincentego z Różyców Kadłubka. Catalogus religiosorum sacri ac exempti ordinis cisterciensis in monasterio Andreoviensi*.

Akademii Krakowskiej ks. Andrzej Dominik Lipiewicz. Porównując ustalenia dotyczące przebiegu uroczystości ze zbiorem kazań, należy stwierdzić, że kazania w kolekcji tworzącej starodruk ułożono w kolejności chronologicznej. Wydrukowano niemal wszystkie kazania. Wyjątek stanowi kazanie pierwsze wygłoszone przez ks. Pawła Czaputowicza³⁴. Z nieznanых powodów nie opublikowano go w druku.

NAUKA O DUCHU ŚWIĘTYM I KULT BŁ. WINCENTEGO KADŁUBKA

Ks. F. Ziębiński zawarł w swoim kazaniu pogłębioną teologicznie naukę o Duchu Świętym, obficie argumentowaną cytataми z Pisma Świętego. Cytaty z Ojców Kościoła zostały ograniczone do dwóch zaczerpniętych ze św. Augustyna. Nauka o Duchu Świętym skupiona była na temacie wpływu na rozumienie prawd wiary przez chrześcijan i praktykowaniu dobrego życia. W tym kontekście Duch Święty i jego nauka określane są jako „Skarb nieprzebrany”. Działanie Ducha Świętego zobrazowane zostało wydarzeniami z życia bł. Wincentego Kadłubka jako człowieka, który zrealizował naukę Ducha Świętego. Znaczenie działania Ducha Świętego autor wzmocnił nauką o Synu Bożym, którego nazwał „Najwyższym Architektem Świata”³⁵. Rozumiał to w świetle zapisów ewangelii o panowaniu nad żywiołami, które ujawniło się w cudach i znakach czynionych przez Jezusa Chrystusa. Ponadto podkreślona została rola Jezusa Chrystusa jako tego, który posłał na świat Ducha Świętego, aby doprowadzał do prawdy. Aspekt poznania prawdy autor zobrazował opisem podziału chrześcijaństwa i kwestionowania przez odłamy chrześcijańskie prawd katolickich.

Wywód na temat roli Ducha Świętego i nadprzyrodzoności skonfrontował z cytatem zaczerpniętym zgodnie z zamieszczonym przypisem z wydawnictwa o nazwie „Gazeta Publiczna” z 1763, nr 32:

Wiele europejskich obywatelów, a zwłaszcza polityków i statystów czasu niniejszego nakłania się *ad indifferentismum et libertinismum* – do obojętności i wolności wiery. Żadna religia u nich w wysokim nie zostaje szacunku. Do żadnych się praw i przykazań boskich nie wiążą, ale raczej wszystko za wymysły duchownych i baśnie poczytają, albo się pogańskim trybem z Piłatem pytają *Co jest prawda?* Prawo natury i narodów częstokroć w większym jest szacunku niż Słowo Boskie i wszędzie nad nim ma przodkowanie. Wszystko co do wydoskonalenia chrześcijanina i wyrzeczenia się siebie i świata zmierza za szczerze mają zabobony, aby tym swawolniej mogli postępować. Nie jestże to szkaradne Boga zapomnienie? Nie jest że to zrzucić z siebie jarzmo Chrystusowe, a jarzmo dosyć lekkie? Wszystkie więzy targać i wolność synów boskich w wolność cielesną przemieniać.

³⁴ J. Szczepaniak, *Katalog alumnów Seminarium Zamkowego w Krakowie (1677–1801)*, Kraków 2003–2004, s. 73–74. J. Szczepaniak, *Nekrologium. Księża diecezji krakowskiej zmarli w latach 1749–1810*, Kraków 2010, s. 29. Ks. Paweł Czaputowicz zmarł 15 maja 1781 jako komendant i prebendarz jędrzejowski.

³⁵ F. Ziębiński, *Kazanie*, k. A4 v.

Zacytowany tekst kaznodzieja wzmocnił podobnym cytatem z „Gazety Publicznej” z 1763, nr 78. Cytaty zamieszczone przez ks. F. Ziębińskiego świadczą o jego obecności w życiu społecznym. Wybrane cytaty streszczają walkę ideową, jaka toczyła się wówczas pomiędzy zwolennikami chrześcijaństwa a reprezentantami myśli oświeceniowej. Prawa Boskie zastępowane były w ówczesnej myśli oświeceniowej przez prawa natury i prawa narodów, przejawy religijności przedstawiane były jako „zabobony”. Religia objawiona i jakakolwiek religia ponadnaturalna była kwestionowana przez myślicieli oświecenia. Podawanie przez kaznodzieję prawd chrześcijańskich o Duchu Świętym i narzucającej się tu nadprzyrodzoności pozostaje w tym kontekście w największej opozycji wobec naturalizmu proponowanego przez oświecenie.

W końcowej części kazania autor zamieścił model świętości funkcjonowania bł. Wincentego Kadłubka jako patrona Królestwa Polskiego³⁶. Argumentacja ta wychodzi od faktu, że Bóg „dał Wincentego światu, osobiście Królestwu Polskiemu”. Rolę nowego patrona określa poprzez analizę Bożej opatrności. Analogicznie jak Bóg dostrzega wszystko, tak bł. Wincenty jako patron Polski „widzi potrzebę królestwa”³⁷. W tym kontekście autor powtarza wezwanie do radości, używając popularnego w kulturze kościelnej Pawłowego zwrotu *gaudete*. Choć autor nie zamieścił aluzji do kultu św. Stanisława, to jednak wydaje się, że jest to czytelne jako przylegające treściowo do hymnu o św. Stanisławie *Gaude Mater Polonia*. Pod wpływem tych treści kaznodzieja formuje retoryczny zwrot: „O błogosławione Królestwo Polskie, które pod mocą i wieczną Królowej swojej Najdostojniejszej Bogarodzicy Niepokalanie Poczętej Maryi Panny przy asystencji wielkich dworu niebieskiego ministrów”. Po tym zwrocie następuje litania świętych polskich, których imiona wymienione zostały według patronału polskiego, ponadto dodane zostały imiona świętych z patronału szwedzkiego (będącego wówczas w użytku Kościoła w Polsce). Kazanie kończą zwroty skierowane do nieobecnego bp. Kajetana Sołtyka i opata Jana Wojciecha Ziemnickiego jako zasłużonych w sprawie przeprowadzenia procesu beatyfikacyjnego.

Ks. K. Marxen rozpoczął kazanie od anamnezy zesłania Ducha Świętego. Porównał klasztor jędrzejowski do wieczernika, a obchody beatyfikacyjne do zesłania Ducha Świętego. Beatyfikacja po blisko 500 latach od śmierci bł. Wincentego Kadłubka wywoływała „wesołość” uczestników porównywalną z przeżyciami zielonoświątkowymi apostołów. Teologiczną radość pierwotnego Kościoła uzasadnia opiniami Ojców Kościoła: św. Jana Chryzostoma i św. Hieronima, ponadto św. Bernarda³⁸. Koncepcja prowadzenia refleksji została przez autora oparta na biblijnym nauczaniu o chrześcijaninie jako mieszkaniu Ducha Świętego – „jako Duch Przenajświętszy cały mieszkał w błogosławionym Wincentym, bo też i Wincenty był cały w Duchu Świętym”³⁹.

³⁶ Tamże, k. E2 v–E4 v.

³⁷ Tamże, k. E3 r.

³⁸ K. Marxen, *Kazanie*, F1 v–F2 v.

³⁹ Tamże, F3 r.

W analizach życia bł. Wincentego posłużył się schematem heroicznego cnót, które określa staropolskim słowem „przepaścistość”. Ekspozuje w ten sposób dwie cnoty: „przepaścista pokora” i „przepaścista miłość Boga”⁴⁰. Pokorę odnosi do decyzji wstąpienia do klasztoru jędrzejowskiego. Miłość autor rozumie jako naturalną i nadprzyrodzoną. Naturalna jest właściwa dla wszystkich rozumnych stworzeń, które winny ją okazywać Bogu jako swojemu Stwórcy. Miłość nadprzyrodzona do Boga polega na odczuwaniu obrzydzenia wobec grzechu, medytacji o sprawach Bożych i zachowywaniu przykazań. Jako zobrazowanie miłości bł. Wincentego przywołuje elementy jego żywotu: sprawowanie urzędu prepozyta sandomierskiego i biskupa krakowskiego. Jako pasterz krakowski Wincenty odznaczył się hojnością wobec katedry krakowskiej, kolegiaty kieleckiej oraz klasztorów w Jędrzejowie i Koprzywnicy. Szczególne umiłowanie Boga to troska o kult eucharystii w katedrze – „aby się lampka nieustannie przed utajonym w sakramencie Bogiem na powinne paliła szanowanie” oraz o kult ma w Kielcach – „aby fundowane przez Wincentego dziesięć prebend wiecznie honor słały Maryi”. Potwierdzeniem jego heroicznego miłości do Boga było zjawisko mistyczne, którego świadkiem był opat jędrzejowski Teodoryk widzący bł. Wincentego w celi: „w bogomyślności na powietrzu klęczącego, ręce do nieba wzniesione mającego, w około ogniem jasności niebieskiej otoczonego obaczył”. Analogicznie po śmierci również ciało zmarłego towarzyszyło światło: „zaświadczały nieba, kiedy tu to miejsce, na którym jego święte spoczywają zwłoki kilkakrotnym widzialnie okazywały i objaśniały światłem”⁴¹.

Wątek mistycznego światła związanego z osobą błogosławionego kaznodzieja wiąże z prawdą biblijną o chrześcijaństwie jako mieszkaniu Ducha Świętego. Stosuje tu metaforę przenoszącą znaczenie światła mistycznego, które widziane było w otoczeniu błogosławionego w czasie jego życia doczesnego, na czas po śmierci. Jego zdaniem było to „światło wiary i prawdy”. Dzięki wierze i prawdzie patron po swojej śmierci oddziaływał na Polskę, kierując Polaków w duchowy sposób do pobożności, zgody i pokoju. W ten sposób „światło wiary i prawdy” „świat cały objaśniało polski”⁴².

Obok oryginalnej (własnej) interpretacji roli błogosławionego ks. K. Marxen podał znane działania bł. Wincentego jako cudotwórcy jędrzejowskiego oddziałującego na całą Polskę. Dowodem cudów były tablice i liczne wota. Spośród cudów ogólnie charakteryzowanych kaznodzieja wyróżnił, zapewne ze względów niedalekiej odległości od Jędrzejowa, wydarzenie cudowne w Chęcinach. Był to pożar miasta, który wybuchł w 1634. Pożar ten udało się szczęśliwie ugasić – „mularz jeden wrzuciwszy kawałek tylko cegły w ogień rozżarzony, który był otwierając tu grób do śś. relikwii jego wziął z sobą, natychmiast przy żalonych ludzi głosach proszących o pomoc Wincentego, pożar tak wielki ugasił się”⁴³.

⁴⁰ Tamże, F2 v, G1 r.

⁴¹ Tamże, F4 v–G1 v.

⁴² Tamże, G4 r.

⁴³ K. Marxen, *Kazanie*, G4 v.

Otwarcie grobu bł. Wincentego nastąpiło w 1633⁴⁴. Opisane wydarzenie miało miejsce w roku następnym. Murarz chęciński był zapewne wynajętym do Jędrzejowa rzemieślnikiem, który wykonywał prace i zatrzymał sobie kawałek cegły na pamiątkę.

Ks. Laskiewicz skonstruował koncepcję kazania poprzez opowieść teologiczną o stworzeniu, podobieństwie człowieka do Boga, grzechu, odkupieńczym czynie Chrystusa, chrzcie, łasce uświęcającej („łaska poświęcająca”), zadośćuczynieniu („dosyćuczynienie”), ofierze mszy świętej. Na tle tej narracji teologicznej o wyrazistych znamionach augustynizmu ukazana została rola Ducha Świętego jako uzdalniającego do miłości: „ponieważ nie możemy Boga kochać, tylko przez Ducha Świętego kochamy Boga miłością z Boga” (św. Augustyn). Bł. Wincenty Kadłubek naśladował miłość Boga. W konkretnych formach miłość objawiała się w jego życiu poprzez szczodroliwość i miłosierdzie. Przejawem umiłowania Boga była troska o kult Boży oraz o rozwój życia kapłańskiego i klasztornego w diecezji krakowskiej. Pasterskie „gesta” błogosławionego dotyczyły m.in. klasztoru w Miechowie, klasztoru w Jędrzejowie, kolegiaty kieleckiej, a szczególnie katedry. Przy tej okazji kaznodzieja zamieścił m.in. pełen podziwu i upodobania kapłańskiego obraz środowiska kapituły i katedry krakowskiej:

Kościół katedralny krakowski, z którego na całą Polskę gorliwi o honor Boski wychodzą księża arcybiskupi i biskupi, w nim bowiem prześwietna katedra, z godnych i pobożnych złożona prałatów, (których imiona między pierwsze w Polsce są policzone domy i familie), jest arcybiskupów i biskupów, tudzież pierwszych stanu duchownego urzędników gniazdem; kościół Panny Maryi w Kielcach, kościół jędrzejowski tutejszy, kościół koprzywnicki, kościół miechowski, (który jest jako powszechna całego mojego zakonu głowa, tak przy nim jest obsadzona stolica generałów zakonnych) dosyć pięknymi, bogatymi opatrzył dochodami⁴⁵.

Istotne informacje o dokonaniach bł. Wincentego Kadłubka jako ordynariusza krakowskiego uzupełnione zostały dokładniejszym przedstawieniem jego życia mniszego. Pięcioletni pobyt wiązał się z decyzją o konsekwencjach kościelnych i państwowych zrzeczenia się biskupstwa krakowskiego, co powodowało zaangażowanie szeregu osób z konieczności zainteresowanych tą zmianą – księżę polski, kapituła krakowska i możni małopolscy. Religijna motywacja wstąpienia do zakonu zaowocowała rozwojem praktyk ascetycznych (m.in. biczowanie). W tym samym czasie cęła błogosławionego jaśniała mistycznym światłem związanym z jego modlitwami. Ks. Laskiewicz szczególnie skupił się w swoim kazaniu na kulcie. Zaprezentował podział cudów na cztery grupy. Podkreślił panowanie błogosławionego nad żywiołami, szczególnie nad ogniem – przytoczył przykłady cudownego zatrzymania pożarów w Kłobucku i w Chęcinach. Wymienił pielgrzymki do grobu błogosławionego odbyte przez kolejnych królów polskich: Wła-

⁴⁴ J. Szymański, *Wincenty*, w: *Hagiografia Polska. Słownik biograficzny*, t. 2, red. R. Gustaw, Poznań 1972, s. 528.

⁴⁵ J.K. Laskiewicz, *Kazanie.*, k. R1 r–R2 v.

dysława IV, Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III Sobieskiego. W opisach licznych nieprzytoczonych cudów odesłał do dzieł Szymona Starowolskiego, Franciszka Rzepnickiego. Z emocjonalnym zaangażowaniem podkreślił zasługi w procesie kanonizacyjnym, jakie zdobyli sobie bp K. Sołtyk i opat J.W. Ziemiński. Szczególne upodobanie prezentuje ks. wobec bp. K. Sołtyka, przytaczając opowieść o znakach towarzyszących jego narodzeniu: „którego dzień narodzenia, jako osobliwsza całej Polsce radość, orzeł unoszący się nad domowym pałacem obwieścił”⁴⁶.

Ks. Lipiewicz rozpoczął swoje kazanie od retorycznego toposu nawiązującego do znanego w kulturze greckiej analizowania dziejów według schematu czterech wieków w dziejach ludzkości. Zredukował jednak ten topos do dwóch epok – dawnej odpowiadającej złotemu wiekowi i współczesnej, która utraciła dawne „złoto”. W tym schemacie przeanalizował dzieje pobożności i cnoty. Doszedł do stwierdzenia: „ostygła starodawna Polaków pobożność, którzy to z nabożeństwem słowa Bożego słuchali, a jak słuchali tak też według tej nauki zbawiennej rządzą się i sprawowali”⁴⁷. W tej sytuacji działanie opatrności Bożej wobec Polaków na ofiarowaniu Ducha Świętego, który naucza i przypomina naukę Bożą. Dodatkowo wzorem chrześcijanina jest dany „Królestwu Polskiemu” patron bł. Wincenty Kadłubek. W trzech punktach kazania przeanalizował żywot bł. Wincentego Kadłubka jako wypełniony pobożnością płynącą z przyjęcia Ducha Świętego. W tym kontekście cnoty błogosławionego zostały ukształtowane pod wpływem Ducha Świętego. W analizach teologicznych wykorzystał cytaty z dzieł Ojców Kościoła i teologów średniowiecznych: św. Augustyna, św. Ambrożego, św. Efrema, św. Jana Chryzostoma, św. Bernarda, św. Tomasza z Akwinu, św. Bonawentury i in. W podawaniu wiedzy historycznej powoływał się na pisma Jana Długosza, Macieja Miechowity, Marcina Kromera, Abrahama Bzowskiego i Szymona Starowolskiego.

Analizy teologiczne ukazujące heroiczność cnót bł. Wincentego Kadłubka zakończył podsumowującym opisem kaplicy zbudowanej nowemu patronowi przy kościele klasztornym. Kunsztowny opis stanowi apoteozę literacką bł. Wincentego Kadłubka:

Przypatrzmy się jeno pobożnym afektem, z powinnym uszanowaniem w tej tu kaplicy na honor jego wystawionej błogosławionemu Wincentemu Kadłubkowi; a przyznamy, że on jest szafarzem łask niebieskich, rozdawcą dobrodziejstw boskich, podskarbm wszelkich faworów i szczęścia. On panem żywiołów, ziemię czyni żyzną, wodę wysusza, powietrze wypogadza, ogień ugasza. Czego świadkiem miasto Kłobucko i Chęciny. Cóż to są te wota przybite, te lampy gorejące, te świece zapalone, te obrazy zawieszane? Są to wszystkie panegiryki, które nam w oczy wystawiają błogosławionego Wincentego Kadłubka jako on żył najlepiej i najchwalebniej⁴⁸.

⁴⁶ Tamże, k. T1 r.

⁴⁷ Tenże, *Kazanie*, k. T3 v.

⁴⁸ Tenże, *Kazanie*, k. W4 v do X1 r.

Specjalne miejsce poświęcił autor gestom dewocyjnym króla Jana III Sobieskiego, który udając się pod Wiedeń w 1683, zatrzymał się w Jędrzejowie przy grobie bł. Wincentego Kadłubka i powierzył jego duchowej opiece wojsko i państwo polskie. Kazanie kończy się stałym toposem polskiego kaznodziejstwa hagiograficznego wytworzonego w pieśni o św. Stanisławie *Gaude Mater Polonia*. Autor używa tu przekształconego wezwania, dostosowanego do współczesnej mu świadomości narodowej i państwowej: „ciesz się i raduj Korono Polska”⁴⁹.

ZNACZENIE KAZAŃ

Przedmiotem analizy w niniejszym tekście są cztery kazania beatyfikacyjne i inne towarzyszące wydaniu tekstu zamieszczone przez redaktora. W odrębnym artykule opracowane zostały dwa kazania kanoników kieleckich⁵⁰. Przeprowadzone prace pozwalają na całościowe spojrzenie na zbiór kazań. Każdy z kaznodziejów miał jeden temat złożony z problematyki świątecznej – Zesłanie Ducha Świętego i wydarzenia obchodów beatyfikacji. Ten sam temat kaznodzieje podjęli w twórczy i autorski sposób.

Zawarta w kazaniach teologiczna nauka o zesłaniu Ducha Świętego stanowiła podstawowe przesłanie – szkielet kazań, na którym osadzano informacje i przykłady z żywotu błogosławionego. Informacje z żywotu dotyczą jego życia ziemskiego, jak również rozwijającego się po śmierci kultu. W kazaniach nie ma jednak odniesień do wielkiego dzieła, jakim była kronika autorstwa mistrza Wincentego. W ten sposób powstały podstawowe przestrzenie dyskursu kaznodziejskiego: teologia, historia, hagiografia i patriotyzm. W kazaniach wielokrotnie występuje odwołanie się do diecezji krakowskiej. W kontekście narodu, państwa i Kościoła diecezja krakowska stanowiła podstawowy element tożsamości kościelnej. W kazaniach występują dość licznie słowa: „Polska”, „Polska ojczyzna nasza”, „Królestwo Polskie”, „Korona Polska” itp. Cenne są aluzje kaznodziejskie i odwołania wprost do hymnu o św. Stanisławie *Gaude Mater Polonia*, który jest dostosowywany do współczesności poprzez m.in. wezwanie w języku polskim: „ciesz się i raduj Korono Polska”. Był to wypracowany w kulturze polskiej sposób przyjmowania nowego patrona jak na pierwszych wielkich obchodach kanonizacyjnych św. Stanisława.

Bł. Wincenty Kadłubek nazywany jest patronem Polski – „ojczyzny naszej patron” – oraz m.in. okreśłany wyszukany tytułem patriotycznym „przezacne światła polskiego światła” (ks. M.F. Jasiński). U ks. K. Marxena znajdujemy stwierdzenie, że z bł. Wincentym Kadłubkiem związane było „światło wiary i prawdy”, które „świat cały objaśniało polski”. Narracja tworzona w kazaniach wykorzystuje do analiz dane z życia błogosławionego w celu ukazania heroicznego cnót i wypracowania modelu kultu nowego błogosławionego jako patrona Polski. Wszyscy

⁴⁹ Tenże, *Kazanie*, k. X v.

⁵⁰ A. Kwaśniewski, *Kazania wygłoszone przez kanoników kieleckich w czasie uroczystości beatyfikacyjnych bł. Wincentego Kadłubka*, [artykuł w druku].

kaznodzieje wskazali na cnotliwe życie jako wzór do naśladowania. Jest to jednocześnie praktyczny model nadający przyszły uniwersalny wymiar budowania kultury polskiej i etosu narodowej egzystencji. Nazwanie bł. Wincentego Kadłubka „światłem świata polskiego” i „światłem objaśniającym świat polski” to program wzrostu w cnotach narodu polskiego. W formie bardziej zracjonalizowanej (forma opozycyjna do ujęcia mistycznego) występuje określenie roli nowego patrona u ks. F. Ziębińskiego, który uczył, że bł. Wincenty jako patron Polski „widzi potrzebę królestwa”.

Wezwanie do życia w cnocie nie zostało poparte negatywnymi przykładami. Nie znajdujemy w kazaniach wyraźnych opisów złych zachowań. Tylko silne wezwanie do moralności i zapewne wskazywanie pozytywne na bł. Wincentego Kadłubka mogło budzić w słuchaczach słuszne pytanie o brak cnoty. Jedyna otwarta krytyka (negatywny przykład) dotyczy napływającego do Polski nurtu myśli oświeceniowej w jej aspekcie krytyki religii objawionej. Kazania nie są więc źródłem wiedzy o wadach narodowych u schyłku epoki sarmackiej.

W związku z beatyfikacją w kazaniach występują odniesienia i zwroty pod adresem biskupa krakowskiego Kajetana Sołtyka i opata jędrzejowskiego Jana Wojciecha Ziemińskiego. Duchowni ci są przedstawiani jako zasłużeni dla sprawy beatyfikacji. Pomimo silnych akcentów kościelnych i państwowych nie wymieniono osoby króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Poddany badaniom starodruk jest jednym z trzech związanych z uroczystościami beatyfikacyjnymi⁵¹. Dzieło zbiorowe pod redakcją ks. Laskiewicza jako bożogrobcy pozostaje w korespondencji do wcześniejszego kazania ks. Floriana Buydeckiego (również bożogrobca) na temat bł. Wincentego Kadłubka⁵². Laskiewicz w kazaniu cytuje dziełko ks. F. Buydeckiego i nazywa autora „wielkim chwałą bł. Wincentego Kadłubka”⁵³. Można w związku z tym mówić o wkładzie miechowskich bożogrobców w rozwój kultu bł. Wincentego Kadłubka. Wskazane źródła zasługują na badania i dają możliwość w przyszłości ukazać zbiór kazań (opracowany w niniejszym artykule) w szerszym kontekście kaznodziejstwa o bł. Wincentym Kadłubku.

⁵¹ J. Szymański, *Wincenty*, w: *Hagiografia Polska*, t. 2, s. 537.

⁵² F. Buydecki, *Kazanie na solenna uroczystość wielkiego niegdyś senatora polskiego błogosławionego Wincentego Kadłubka pierwszej biskupa krakowskiego po tym w klasztorze jędrzejowskim Sacri Ordinis Cisterciensis dnia 8 marca roku 1726 w kościele jędrzejowskim Sacri Ordinis Cisterciensis przy auditora fequencji przez ks. Floriana Buydeckiego kanonika hierosolimskiego S. Th profesora w Kolegium Generalnym Miechowskim odprawione*, Kraków [1726].

⁵³ A.D. Lipiewicz, *Kazanie*, k. R2 v.